

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Liikuntatieteet, tiedonhankinta

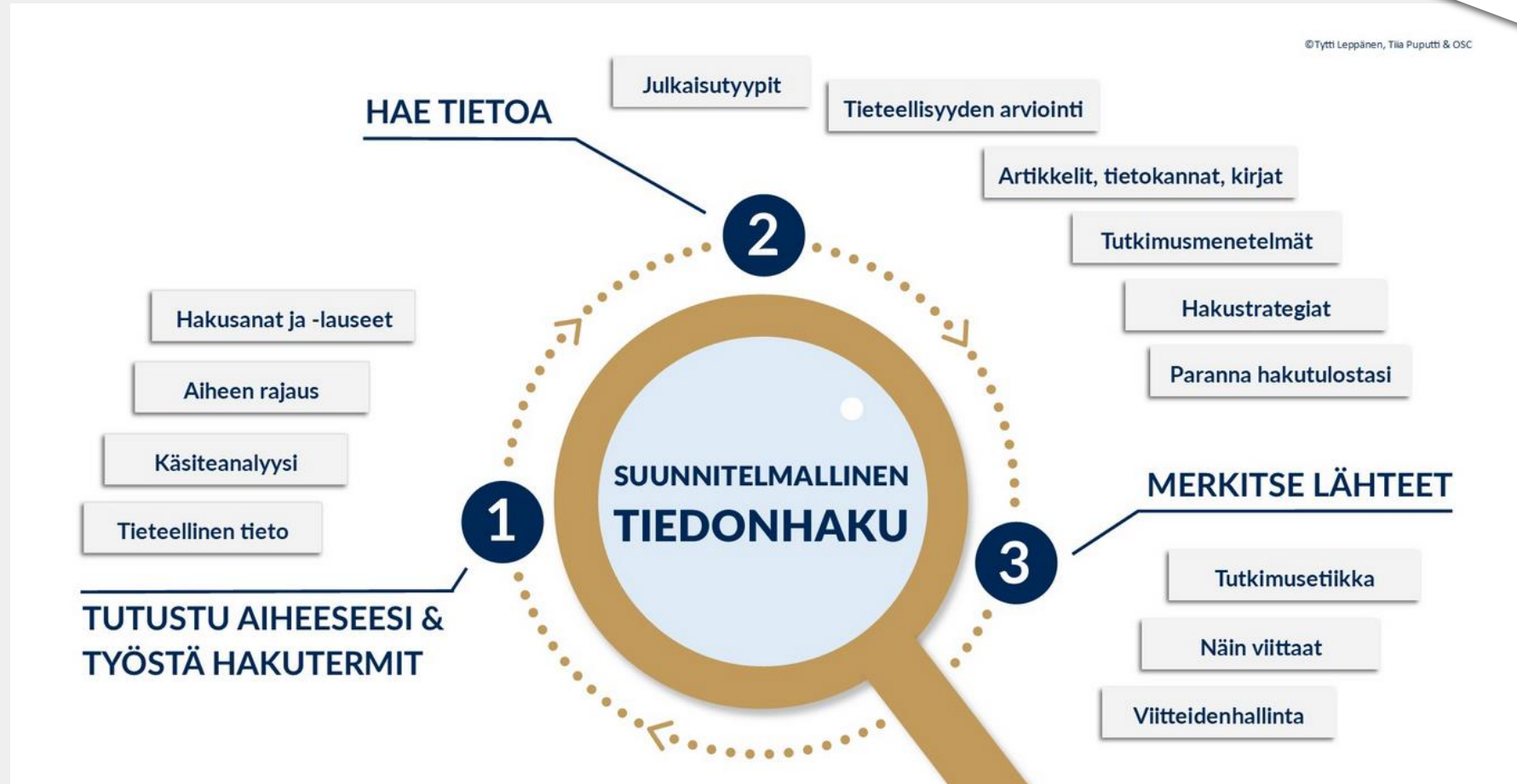
Marjo Vallittu

Avoimen tiedon keskus, 2023

Kirjastotuutori: kertausta tiedonhankinnasta

Kirjastotuutori
verkkokurssina

Avoimen tiedon keskus (2022) Kirjastotuutori. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. URL: <https://openscience.jyu.fi/fi/opetus/perustutkinto-opiskelijat/opiskelumateriaalit/kirjastotuutori> (Linkki tarkastettu 1.1.2023.)

Tiedonhankinnassa pohditaan mm.

- Millaista tietoa tarvitset?
- Tieteenala + tiedontarve → relevantti tieto
 - Arkitieto vs. tieteellinen tieto
- Oman alan julkaisutyypit ja tiedonlähteet
 - Esim. kansainväliset artikkelit
 - Oman alan tietokannat (JYKDOKin kautta)
- Oman aiheen mukaiset hakusanat ja -lauseet

Tänään

Hakusanat ja -lauseet

YSO

Oman alan tietokantojen
sanastot

Tietokannat

Kotimaisten kertaus:
JYKDOK

Oman alan tietokannat: mm.
SportDiscus

Kertausmateriaalit:
[Kirjastotuutori](#) ja
[tiedonhankinta eri
tieteenaloilla](#)

Viitteidenhallinta

Zotero

Muita vinkkejä

Tieteellinen tiedonhankinta: aihehaut ja hakusanat

E-kirja

Jeronen, Eila, toimittaja, ; Välimaa, Raili, toimittaja, ; Tyrväinen, Heli, toimittaja, ; Majjala, Hanna, toimittaja, ; Hautamäki, Riitta-Maija, kirjoittaja, ; Hämäläinen, Elina, kirjoittaja, ; Kaisla, Maija, kirjoittaja, ; Kepler-Uotinen, Kaili, kirjoittaja, ; Paakkari, Olli, kirjoittaja.
Jyväskylän yliopisto [2017]

Ulkoasu	1 verkkoaineisto (206 sivua)
Kieli	suomi
Huomautukset	Kirjoittajat: Riitta-Maija Hautamäki, Elina Hämäläinen, Eila Jeronen, Maija Kaisla, Kaili Kepler-Uotinen, Hanna Majjala, Olli Paakkari, Heli Tyrväinen, Raili Välimaa.
Julkaisija	Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto [2017]
Sarja	Julkaisu / Terveystieteen tutkimuskeskus, ISSN 1795-1011; 4.
Aiheet	pedagoginen kehitys osaaminen opettajat arviointi oppiminen oppimisympäristö toiminnalliset menetelmät opetusmenetelmät oppimistyylit oppimiskäsitykset opetussuunnitelmat ainedidaktiikka didaktiikka opetus terveystieto terveyskasvatus vuorovaikutus terveydenhoitajat yhteistyö Vähemmän ▲
Lisätiedot	Eila Jeronen, Raili Välimaa, Heli Tyrväinen, Hanna Majjala (toim)
Painettu	978-951-39-3668-6
ISBN	978-951-39-6959-2 PDF
Pääsy	Aineisto on vapaasti saatavissa

Näytä muut lähteet (SFX)

Asiasana ja hakusana

- Julkaisujen sisältö kuvailtu tietokantoihin
- Asiasanastot
 - JYKDOK: Yleinen suomalainen ontologia YSO
 - Joillakin tietokannoilla omia sanastoja (Thesaurus/Subject terms)
- Haku osuu usein asiasanoihin
 - Hakusana = asiasana
- Vapaat hakusanat
 - Jos tietokannassa on tiivistelmiä ja kokotekstejä

Synonyymien ja sanakatkaisujen vaikutus, esim. SportDiscus-haku

Child

- 72 787 vertaisarvioitua julkaisua

Child*

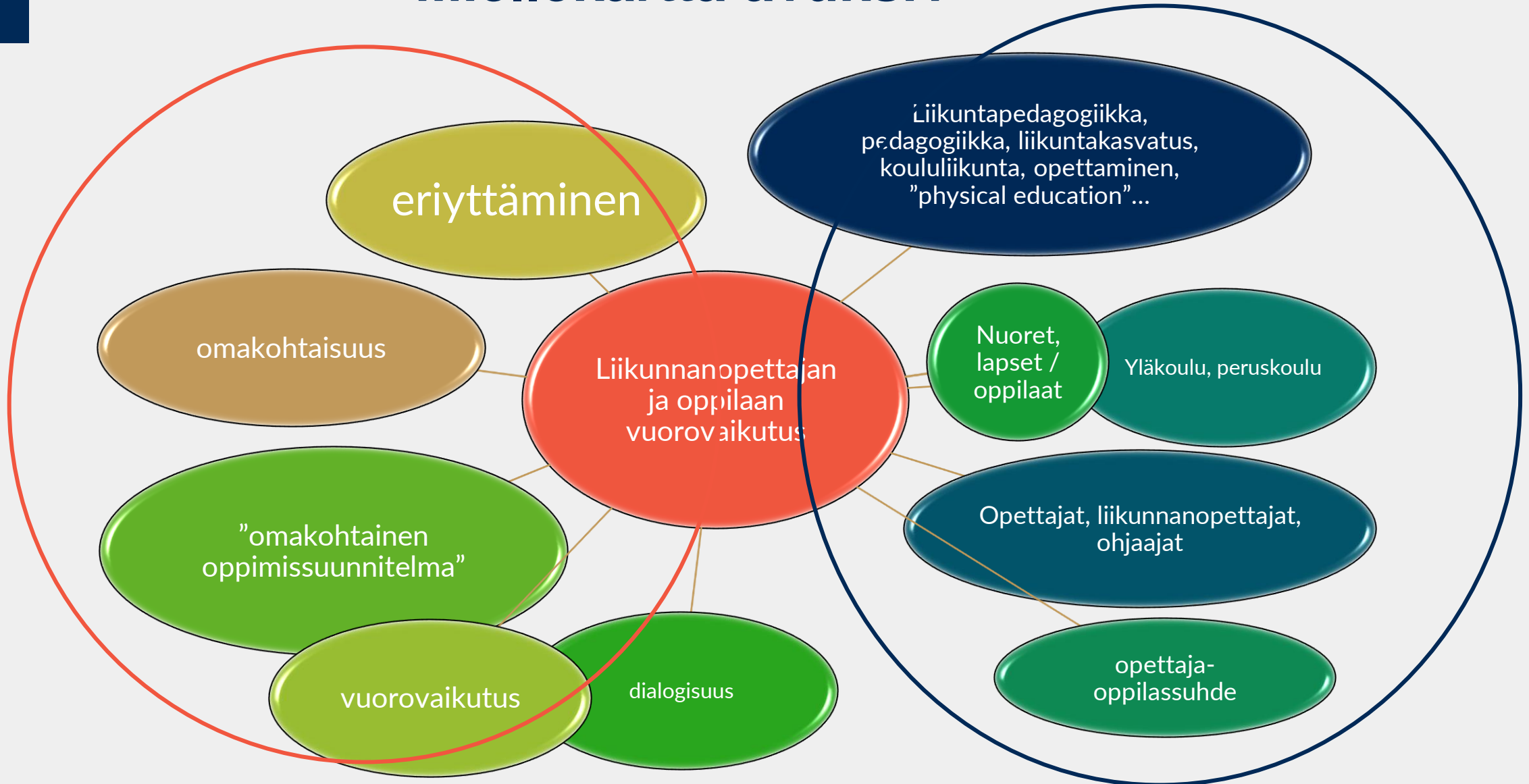
- 76 006 vertaisarvioitua julkaisua

(Child* OR adolescent*
OR "young people" OR
teenager*)

- 87 793 vertaisarvioitua julkaisua

Miellekartta avuksi?

Hakulauseen muodostaminen

- ” ”
 - tarkka termi
 - esim. ”physical education”
- AND
 - kaikki hakusanat mukana jokaisessa julkaisussa
 - esim. liikuntakasvatus AND vuorovaikutus
- OR
 - vähintään 1 hakusana mukana haussa eli synonyymeja
 - esim. liikuntakasvatus OR koululiikunta
- *
 - sanakatkaisu
 - esim. opettaja*

Esim.
”sports clubs” OR ”athletic clubs”
OR ”sports teams”
AND
influenc* OR ”decision making”
AND
society OR ”sociology of sports”
OR municipality...

Kotimaisia tietokantoja

Etäkäyttö:
Haka-tunnukset

- [JYKDOK](#) + [YSO](#)-hakusanat
 - Kirjat, e-kirjat, opinnäytteet, kokonaiset lehdet
 - Julkaisutyyppien rajaus
 - Väitöskirjat, katsausartikkelit
 - Kotimaiset artikkelit (viitteitä)
 - Tarkista tieteellisyys
- [Finna](#): useita kotimaisia kirjastoja + YSO-hakusanat
 - Esim. kotimaiset opinnäytteet verkossa
- [JYKDOK: tietokantahaku](#) → kansainväliset artikkelitietokannat + tietokantojen omat sanastot (thesaurus/subject headings)

The screenshot shows the JYKDOK search interface. At the top, there is a navigation bar with the JYKDOK logo and menu items: Hakutoiminnot, Tietoa, Apua, Palaute, and Jyväskylän yliopiston kirjasto. Below the navigation bar, the page is titled "Tarkennettu haku". There is a search bar with the text "Kirjaston kokoelmat" and a dropdown menu showing "Jyväskylän muut kirjastot", "Kuopion Varastokirjasto", "Kotimaiset artikkelit (Arto)", and "Kansainväliset e-aineistot". Below the search bar, there is a section titled "Hakuehdot" with a link to "Tarkennetun haun ohje". The search criteria are displayed in a table with three rows, each containing a search input field, a dropdown menu for "Kaikki osumat", and a "Hae:" dropdown menu for "Kaikilla näillä (AND)". There is also a link to "Lisää hakukenttä".

JYKDOK: tarkennettu haku

Lisähakumahdollisuus;
harjoitellulla
perushaullakin pärjää
JYKDOKissa hyvin

- Eri näkökulmat: hakuryhmät
- Yhdistä hakuryhmän sisällä ”synonyymit” OR-operaattorilla
- Yhdistä hakuryhmät eli eri näkökulmat toisiinsa AND-operaattorilla

Hakuehdot Tarkennetun haun ohje

Hakuryhmä

Hae: Millä tahansa näistä (OR)

liikuntakasvatus Kaikki osumat

liikunnanopettaja* Kaikki osumat

+ Lisää hakukenttä Poista hakuryhmä

Hakuryhmä

Hae: Millä tahansa näistä (OR)

yläkoulu* Kaikki osumat

peruskoulu Kaikki osumat

+ Lisää hakukenttä Poista hakuryhmä

+ Lisää hakuryhmä

Yhdistä hakuryhmät ehdolla:

Kaikki ryhmät (AND)

Tuloksia sivulla 20

JYU. Hae₃ 2023

Artikkelihaku tietystä lehdestä

Etäkäyttö:
Haka-tunnukset

- JYKDOK: hae lehden nimellä
- Linkit vievät lehden arkistoon

Journal of psychology

- [EBSCOhost Academic Search Elite](#) Available from 1985 Most recent 1 year(s)6 month(s) not available
- [EBSCOhost Business Source Elite](#) Available from 1985 Most recent 1 year(s)6 month(s) not available
- [EBSCOhost SPORTDiscus with Full Text](#) Available from 1975 Most recent 1 year(s)6 month(s) not available
- [ProQuest Central](#) Available from 1994 until 2010
- [ProQuest Central \(New\)](#) Available from 1994 until 2010
- [Taylor & Francis Social Science & Humanities with Science & Technology](#) Available from 1997 volume: 131 issue: 1

☆☆☆☆☆ (0)

- Lehden arkisto: Search within this journal

marketing AND "young people"

Tarkennettu haku

JYKDOK: e-kirjat

Takaisin hakutuloksiin

Lisää suosikkeihin Läheta sähköpostilla Vie viite Viitetiedot Tulosta QR-koodi

☆☆☆☆☆ (0)

Library services for children and young adults : challenges and opportunities in the digital age

EBSCOhost

Linkki e-kirjaan

E-kirja

Rankin,Carolynn ; Brock,Avril
Facet 2012.

Ulkoasu: 1 online resource (xxiii, 248 pages) : ill.

Kieli: englanti

Julkaisija: London : Facet 2012.

Aiheet: Children's libraries. → Administration.
Young adults' libraries. → Administration.
LANGUAGE ARTS & DISCIPLINES / Library & Information Science / Administration
& Management

E-kirjojen käyttöopas

Etäkäyttö:
Haka-tunnukset

aineiston tarjoaa

Jyväskylän yliopisto - JYKDOK

et ja aukioloajat

tyttä

Katso myös

Young Adult Library Services

Library service to young adults

Julkaistu: (1968)

JYU SINCE 1863.

3.10.2023

13

Young adult services in the public

Käsiteanalyysi ja lisää hakusanoja

- Aiheen peruskäsitteet, omat termit
 - Alan perusteokset
 - Sanakirjat
- Käsitteiden määritelmiä
 - Tietosanakirjat ja hakuteokset (painetut ja elektroniset)
 - JYKDOK, esim. hakuteokset AND liikunta
 - [International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences](#)
 - [Handbook of Sports Studies](#)
 - [Handbook of Physical Education](#)

Kansainvälisiä artikkelitietokantoja

Liikuntatieteiden tietokantoja

- [SPORTDiscus \(Ebsco\)](#)
- [Spolit](#)
- Lähitieteiden tietokannat
 - [Sociological Abstracts](#) (yht.kunt.tiet.)
 - [Eric](#) (kasvatustieteet)
 - [Medline](#) ja [Cinahl](#) (terveystieteet)
 - [PsycInfo](#) (psykologia)
 - [Business Source Elite](#) (taloustieteet)
 - [WoS](#) (monitieteinen)
 - [Scopus](#) (monitieteinen)
 - [Communication and Mass media](#) (viestintä)
 - Apua myös muualta esim. [Taideyliopiston](#) tietokanta (tanssi, ilmaisu, kehollisuus) tai [JSTOR](#) (monitieteinen)

Kokotekstin etsintä

- Jos julkaisusta ei ole tietokannassa kokotekstiä
 1. Löytääkö SFX-linkki artikkelin?
- Jos SFX-linkki ei löydä julkaisua
 1. Lehden/kirjan nimellä JYKDOKista: painettu versio?
 - JYKDOKin välilehdet: Kuopion [Varastokirjasto](#) ja Jkl:n muut kirjastot
 2. Avoin tiede ja tutkimus: artikkelin nimellä internetin [hakukoneesta](#)
- Apuna esim. [Lean Library](#) -selainlaajennus
 - Tulossa: LibKey tulee korvaamaan Lean Libraryn v. 2024
- 3. Apua [kirjaston asiakaspalvelusta](#)
- 4. [Kirjaston kaukopalvelu](#) eli toisesta kirjastosta lainaaminen (maksullista)

The screenshot shows the EBSCOhost search interface. The search query is "organization AND 'employee well-being'". The results page displays three articles from the International Journal of Human Resource Management. The first article is titled "Employee perceptions of HRM and well-being in nonprofit organizations: unpacking the unintended." The second article is "HRM, climate and employee well-being: comparing an optimistic and critical perspective." The third article is "Cross-level effects of HRM bundle on employee well-being and job performance." Each result includes the author, journal name, and a note that the title is held locally. The interface also shows a 'Refine Results' sidebar with filters for 'Full Text', 'Scholarly (Peer Reviewed) Journals', and 'Cover Story'.

Arvioi hakutulosi

Liikaa lähteitä?

- Tarkenna tai vaihda hakusanoja
 - Alatermejä?
- Rajaukset
 - Esim. vertaisarviointi
 - AND-operaattorin käyttö
- (Kohdista hakusanat tiettyyn kenttään, esim. tiivistelmä+asiasanat =pudotusvalikko hakusanalaatikon vieressä
 - Huom. Jotain tärkeää saattaa jäädä pois, erit. omia hakusanoja käyttäessä)

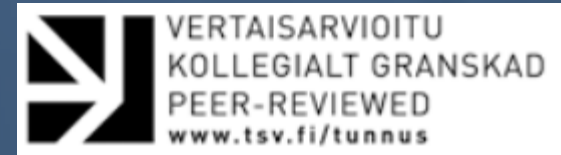
Liian vähän lähteitä?

- Mieti hakusanojen laajentamista
 - Ylätermejä?
 - Uusia hakusanoja?
- Oletko rajannut jotain tärkeää pois (AND-operaattorilla)?
 - OR-operaattori
 - Synonyymeja
 - *-sanakatkaisu

Lähdekriittisyysmuistutus

- Arvioi tieteellisyyttä
- Tekstin rakenne
- Julkaisija
 - Vertaisarviointi
 - Verkossa apupalveluita, esim. [Julkaisufoorumi](#) (taso 1, 2, tai 3)
- (Tekijä)

Viitteidenhallinta

Zotero-ohjelma

- [Ladataan verkosta](#) omalle koneelle: ohjelma ja selaimen lisäosa
 - Käyttöä helpottaa: ”pinnaa” tai kirjanmerkitse lisäosa selaimen muistiin
- Tehdään tili koneelle ladattavaan ohjelmaan: Edit>Preferences>Create account
 - Kirjaudu tunnuksillasi ohjelmaan
- Merkitse viitteet muistiin: selaimen yläosasta Save to Zotero>Done
- [Ohjevideot](#), mm. Zoteron asentaminen ja tilin tekeminen

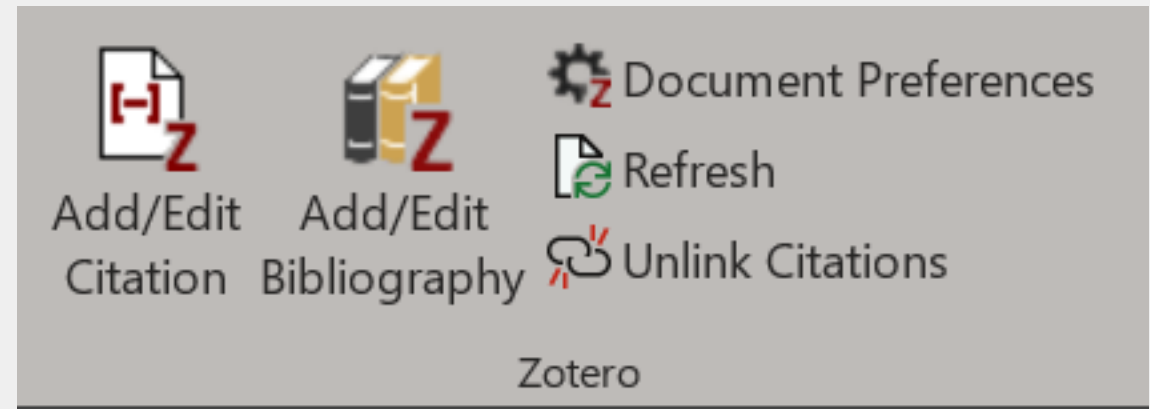
Zotero on lisäapu

+ [Kirjoitusohjeet:](#)
[Tuula Tutkija](#)

Zotero-ohjelma + Word (2)

- Word: viitteiden merkitseminen ja lähdeluettelo
 - Document Preferences: viittaustyyli
 - Add Citation: tekstin sisäinen viite
 - Add Bibliography: lähdeluettelo lopuksi
 - Zotero-ohjeet ja suomenkielinen APA-tyyli
- Hae lisäkoulutuksia hakusanalla Zotero

Muista viittaukset

- Viittaa käyttämiisi lähteisiin asiaan kuuluvalla tavalla
 - Mitkä tekstisi ideoista ovat omiasi
 - Mikä toisilta lainattua
- Muista hyvä tieteellinen käytäntö
 - Luotettava, hyväksyttävä, uskottava tutkimus

Teksti

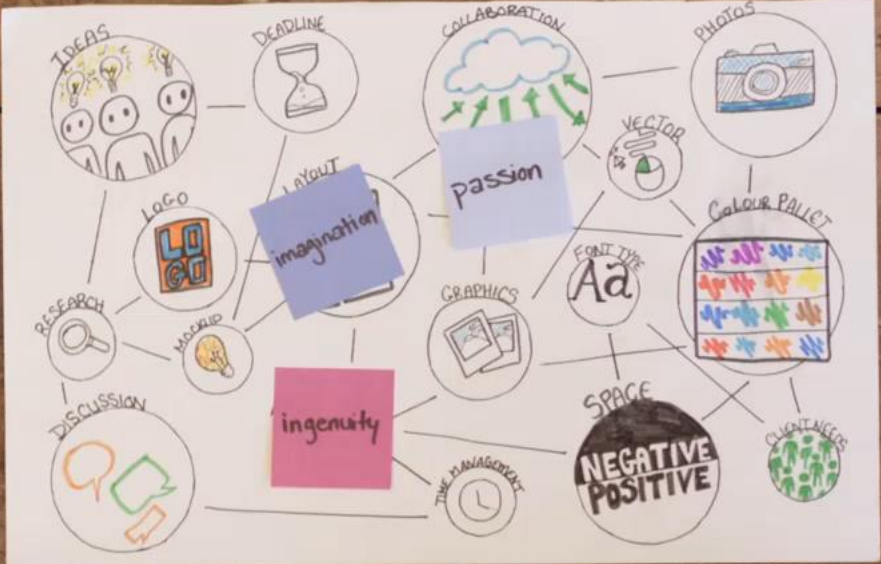
Virke (Pears & Shields 2013, 12).

Virke (Nathan 2013).

Lähdeluettelo

Nathan, P. 2013. Academic writing in the business school: The genre of the business case report. *Journal of English for Academic Purposes*. 12 (1), 57–68.

Pears, R. & Shields, G. J. 2013. *Cite them right: the essential referencing guide*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

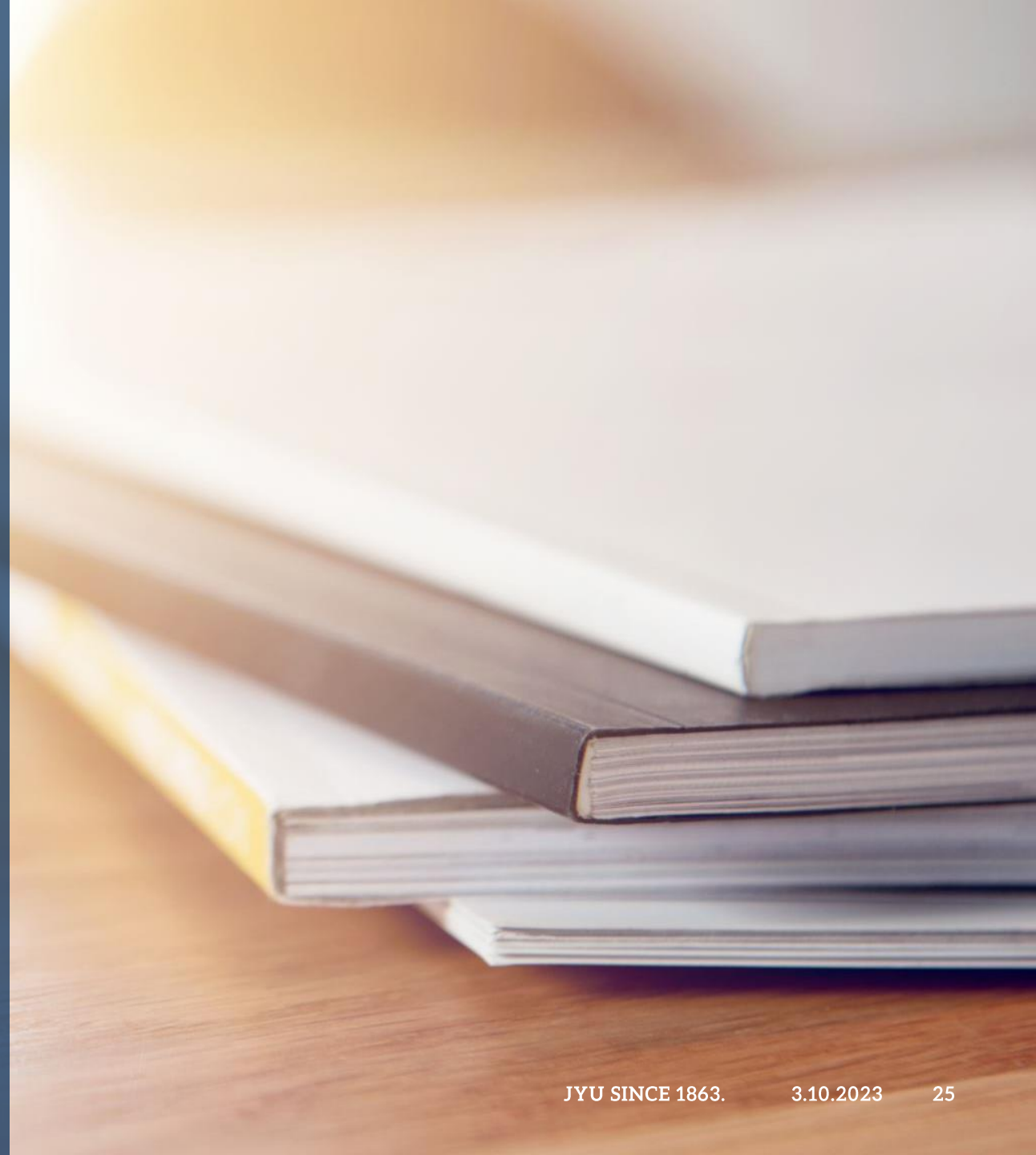

Muita vinkkejä

Avoim tiede ja tutkimus

- Pyrkimys saada julkaisut, tutkimusaineistot/data, oppimateriaalit jne. avoimiksi verkkoon
 - Työelämässäkin pääsee tutkitun tiedon äärelle helposti
- Julkaisut, esim.
 - Avoimia lehtiä ja kirjoja
 - Rinnakkaistallenteita=kopioita julkaisuista
 - Viittaus alkuperäiseen julkaisuun!
 - Opinnäytteitä
- Jyväskylän yliopisto: JYX
 - [Oma opinnäytteesi?](#)
- Avoimesti saatavissa hyviä lähteitä
 - Tarkkana: Mikä on julkaisija eli onhan lehti tieteellinen ja luotettava?
 - Tutkimusta ohjaavia käytänteitä, esim.
 - [Hyvä tieteellinen käytäntö](#) (HTK)
 - [Tutkimusetiikkaa](#)

Tutkimusmenetelmät

- Oman tieteenalan tuoreet julkaisut
- JYKDOK apuna?
 - Esim. ”research methods” AND tieteenala
 - [Sage Research Methods Online](#)
 - [Sage Research Methods Cases](#)
 - [MeHu: Menetelmäpolkuja humanisteille](#)
 - Muillekin kuin humanisteille
 - Huom. päivitys (Onhan löytämäsi menetelmän tiedot ajan tasalla?)
 - [Tietoarkisto: Tutkimusmenetelmien verkkokäsikirja](#)
 - [Methodspace](#)

Tekoälyn perustietoja kirjastonäkökulmasta, esim. CoreGPT ja ChatGPT

- Taustamateriaali (=tekoälyn koulutusmateriaali)
 - CoreGPT: avoimen tieteen materiaalia
 - Ei vielä käytössä
 - ChatGPT: internet ennen v. 2021
- Vain generoi tekstiä
 - Laskee todennäköisyyksiä: mikä sana tod.näk. seuraa ed. sanaa
 - Joskus sisältö ja teksti ok
 - Joskus sisältö ei pidä paikkaansa ja tekstikin huonoalaatuista
 - Käyttäjän tunnettava todella hyvin asia, johon GPT:tä käyttää: tunnistettava oikea ja väärä sisältö
 - Oma osaaminen!
 - Siitähän omissa opinnoissa kyse
 - Voiko omaa oppimista ulkoistaa tekoälylle? Miksi yrittäisi edes tehdä niin?
- Kehittyy koko ajan → diojen tekoälyasiat voivat vanhentua nopeasti

Tekoäly ≠ tieteellinen tiedonhankinta

- Vastuullinen käyttö!
 - Kriittinen lukutaito ja oma osaaminen!
- Ei ole tietokanta eikä tekstisisältö ole aina ok
 - Ei ole tarkoitus tehdä tiedonhankintaa
 - Mihin tekoäly pohjautuu ja miten toimii?
 - Ei tuota samaa tekstiä uudelleen vs. tieteen toistettavuus
 - Ei voi kirjoittaa lähteitä: tekoäly keksisi nekin eli ei perusta tekstiä suoraan tutkimukseen
 - Eli voiko sen pohjalta tehdä tutkimusta? Soveltuuko omalle tieteenalalle?
- Tausta-apuna omaan aiheeseen tutustumiseen?
 - Synonyymien keksintäapu = hakusanojen keksimisapu yleiskielisille sanoille?

Tekoäly: kysymyksiä pohdittavaksi

- Viittaaminen ja tekijänoikeus
 - Lukijan tiedettävä kenen tekstiä lukee ja mihin teksti perustuu
 - ChatGPT:en pitää viitata, [esim. APA-tyylillä](#)
 - Miten tekoälyn käyttö suhteutuu tekijänoikeuksiin, kun sen taustamateriaalina on kaikki netissä oleva materiaali? Taustamateriaalissa on tod.näk. tekijänoikeuksia
- Omien tutkimustaitojen kehittäminen = oppiminen
 - Opiskeluaika on mahtava mahdollisuus oppia: tutkittua tietoa on saatavilla helposti
 - Miten oman oppimisen kävisi, jos opintoihin käyttäisi (vain) tekoälyä?
 - Tekoäly tunnettava
 - Valinnat on voitava perustella tietoon perustuen
 - Kriittinen lukutaito vaatii oman osaamisen: on tunnistettava mm. onko tekoälyn tekemä sisältö ok
 - Disinformaation välttämäinen
 - Onko tekoälyssä kuplautumisen riski? Toistuvatko väärät/vinoutuneet tiedot → lumipalloefekti?

Saavutettavuusvinkit opinnäytteeseen tiiviisti (Word):

- Kuva: tekstivastineet
 - Vaihtoehtoinen kuvaus
- Wordin tyylityökalut
 - Esim. otsikko, leipäteksti jne.
- Selkeys
 - Kieli
 - Rakenne
 - Värit, vältetään esim. puna-viheryhdistelmää
 - Hyperlinkit
- Tiedoston konvertointi pdf:ksi: vie-toiminto

Avoin dokumentti eli opinnäyte (yl. gradu) = saavutettava tiedosto

Celian
saavutettavuusohjeet: Word

Tutkimusaineistot ja -data: apua saa myös kirjastosta (graduvaihe?)

1. Valmiiseen aineistoon täytyy usein pyytää käyttö lupa, esim.
 - Tiedekunnan hankkeet
 - Julkiset arkistot: esim. [Tietoarkisto](#) (haut [Ailalla](#)) vs. avointen aineistojen [Etsin](#), [Tilastokeskus](#) ja [JYX](#)
 - Yksityiset, alakohtaiset arkistot
 - Muista viittaukset
2. Oman tutkimusaineiston kerääminen ja käsittely
 - [Loppukäsittely: avaaminen](#) JYXissä 1 mahdollisuus
 - [Anonyymia](#) aineistoa ja gradun tekijällä oltava [oikeus](#) avata (tekijyys yms.)
 - Muut vaihtoehdot mm. tuhoaminen, arkistointi, julkaiseminen
 - Varovaisuus erit. [henkilötietojen käsittelyssä: tietosuoja](#), ilmoitus+suostumus, pseudonymisointi, turvalliset ohjelmistot
 - Tutkimusetiikka-apua tarvittaessa [JYU:n eettiseltä toimikunnalta](#) tai Keski-Suomen keskussairaalan eettiseltä toimikunnalta
 - [Aineistonhallinnan perusteet](#) -verkkokurssi (1 op), materiaalia voi käyttää muutenkin

Apua tarvittaessa kirjastosta

- Kirjaston asiakaspalvelu: Lähde-kirjastorakennus
 - [Kysy kirjastosta](#) etänä
- Kertausmateriaalit ja koulutukset:
 - [Kirjastotuutori](#): tiedonhankinnan tavat
 - Myös verkkokurssina: [LIB1THP Tiedonhankinnan perusteet](#) (1 op, kandivaihe)
 - [Tiedonhankinta eri aloilla](#): muistilista oman alan tietokannoista
 - [LIB1DATA Aiheistonhallinnan perusteet - verkkokurssi](#) (1 op, graduvaihe)